

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וזו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

דעהו

העאת
אליקן אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון צ"ג - פרשת ראה - שנת תשפ"ב

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

שובו אלי ואשובה אליכם:
מען קען
אייביג תשובה
טון און אלץ
פאררעכטן
עמוד ה'

משנת החסידות

פרק ל"ד
(שיעור ס"ב - המשך ב', פרשת משפטים תש"ס)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

לך שמים
אף לך
ארץ:
תכלית
הבריאה:
גילוי אלוקות
למטה בארץ
כמו בשמים

א. שני לוחות אבנים: ההבדל בין לוחות הראשונות לשניות

לוחות הראשונות הוא דרגת התורה באופן שהגוף משיג דברי תורה כמו הנשמה משא"כ בלוחות שניות | בלוחות הראשונות היה עצם הלוחות 'מעשה אלקים' - בחי' הגוף כמו הנשמה, משא"כ בלוחות שניות | משה רבינו הוא רבן הרוחני של כלל ישראל, והאבות הם האב הגשמי של כלל ישראל | לעתיד לבא יתקשרו דרגת אב הגשמי ורב הרוחני ביחד

ב. חטא העגל - התנגדות על המשכת הקדושה למטה בעוה"ז

הסטרא אחרא מתנגד בתוקף גדול נגד המשכת הקדושה למטה בעולם הזה | חטא העגל נמשך מקטרוג הערב רב שאי אפשר להמשיך מדרגת משה רבינו למטה | 'ואעשה אותך לגוי גדול' - היינו שבני ישראל יהיו רק פנימיים ורוחניים כמו משה | משה רבינו התייצב נגד זה כי זהו היפך תכלית כוונת הבריאה

ג. ולא ראיתי צדיק נעזב: הצלחת הקדושה דייקא בעניני עוה"ז

כשיוסף הצדיק עמד בנסיון של אשת פוטיפר שמו אותו בבית הסוהר להראות שצדיק אין לו מקום הצלחה בעוה"ז | יוסף הצדיק היה 'איש מצליח' אפילו בבית הסוהר ואח"כ נעשה שליט בכל ארץ מצרים | הצלחת הקדושה הוא כשהצדיק מצליח אף בעניני עולם הזה

א.

שני לוחות אבנים: ההבדל בין לוחות הראשונות לשניות

לוחות הראשונות הוא דרגת התורה באופן שהגוף משיג דברי תורה כמו הנשמה משא"כ בלוחות שניות | בלוחות הראשונות היה עצם הלוחות 'מעשה אלקים' - בחי' הגוף כמו הנשמה, משא"כ בלוחות שניות | משה רבינו הוא רבן הרוחני של כלל ישראל, והאבות הם האב הגשמי של כלל ישראל | לעתיד לבא יתקשרו דרגת אב הגשמי ורב הרוחני ביחד

מעלת האבות הקדושים שאצלם מתאחד גשמיות ורוחניות כאחד

בגליון הקודם ביארנו את הענין שבחר הקב"ה באבות הק' להיותם במדרגת 'אבות' לישראל יותר משאר כל הצדיקים, ואפילו ממשה רבינו ע"ה הגם היותו 'מבחר האנושי' שגדלה מעלתו יותר ממדרגת האבות, מ"מ ישנה עדיפות למעלת האבות, מפני שעניינם הוא להוריד כל עניני הקדושה עד למטה בגשמיות, ולקשר ולאחד עניני רוחניות בגשמיות, כדי שתתגלה השראת השכינה למטה גם בעולם הגשמי. ומאחר שזהו תכלית כוונה העליונה בבריאת העולמות, לכן בחר הקב"ה בעבודת האבות הק', והמה לבדם הם במדרגת האבות' לעם ישראל.

הביאור במה שרצה הקב"ה לאחר חטא העגל להעמיד את כלל ישראל ממש רבינו לכדו

ונבוא להרחיב הדברים. ונקדים לבאר מה שמצינו אחר חטא העגל שאמר הקב"ה למשה רבינו (שמות לב, י) 'ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול', והיינו שאחר שנשלו ישראל בחטא העגל רצה הקב"ה לעזוב את הבחירה שבחר בהאבות הק' ולהחליפם במשה רבינו, שמעתה ייצא העם הנבחר ממש רבינו, והוא יהיה נחשב האב' לכלל ישראל. אבל משה רבינו הפציר מאד לבטל מחשבה זו להניח

מדרגת התורה כפי שקבלה משה רבינו מהר סיני היא מדרגה נעלית מאד

ולהבנת הענין נקדים לבאר את גודל מדרגת משה רבינו ודרגת התורה שקיבל מהר סיני. כי הגה מדרגת התורה כפי שהיא נמשכת במדרגת משה - כמ"ש (מלאכי ג, כב) 'זכור תורת משה עבד' - היא מדרגה נעלית מאד, עד כי מעולם לא זכינו בשלימות את התורה לפי מדרגתו של משה, כי העולם עדיין אינו ראוי ומוכן לקבל מדרגה זו, ורק לעתיד לבוא נזכה בשלימות אל מדרגה זו בתורה. כי התורה כפי מדרגת מרע"ה מכונה בשם 'תורת ה', והיינו השגה והבנה בתורה ששייך לאדם שנקרא בשם הקב"ה, והיינו תואר 'קדוש' שכמו שיהיה לעתיד לבוא שעתידין ש'צדיקים שיקראו לפניהם קדוש'. ולעת עתה עדיין לא נתגלתה לנו השגה זו בתורה בשלימות.

ממדרגה זו נמשך תחיית המתים

ומהתורה שבמדרגה זו נמשך הענין של תחיית המתים, שעל זה אמרו 'טל תורה מחייהו' (תקו"ז לח: ועי' כתובות קיא:), כי בלימוד התורה בדרגה זו לא שייך מיתה, ועל מדרגה זו בתורה נאמר (משלי ג, יח) 'עץ חיים היא', וכמו שמצינו אצל דוד המלך ע"ה שנתדבק בתורה כפי דרגה זו ולכן לא שלט עליו מלאך המות (שבת ל:). כי דרגה זו בתורה 'כתינתה מסיני' היא מדרגת

את הבחירה באבות הק', ואמר לפני הקב"ה (שם) 'זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך' וגו', עד כי מסר נפשו על דבר זה ואמר 'ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת'. והענין צריך ביאור, מה היה הדין ודברים בין הקב"ה למשה בענין זה, ולמה התמסר משה רבינו בתוקף כזה נגד מחשבת הקב"ה לעזוב את הבחירה באבות הק' ולבחור בו להיות בדרגת 'אב' של בני ישראל.

וגם עצם הענין שרצה הקב"ה להניח את ענין הבחירה בהאבות הק' צריך ביאור, שהרי כבר בחר בהם וזכרת עמם ברית שזרעם יהיו העם הנבחר להקב"ה, ואיך עלה עתה ברצונו לשנות את הדבר ולהניח כל ענין בחירה זו שבחר בהם מתחילה. [הגם שאין זה שינוי ממש כי משה רבינו הוא ג"כ מבני האבות, אבל מ"מ הוא שינוי בענין מי נקרא האב ויסוד של כלל ישראל]. ואי משום שחטאו ישראל בעגל ולא עמדו בבאמנותם להקב"ה וממילא גם הוא כבר אינו בוחר בהם, א"כ מה יועיל אם יעשה את משה רבינו לגוי גדול ויבחר בזרעו להיות העם הנבחר להקב"ה, הרי עדיין שייך אותו חשש עצמו שגם הם לא יהיו נאמנים לפני הקב"ה עד ששוב יצטרך לשינוי, וא"כ איזו מעלה ועדיפות ישנו לעם היוצא ממש רבינו יותר מהעם היוצא מהאבות.

וההבדל בין הלוחות הראשונות לבין הלוחות השניות הוא, כי בלוחות הראשונות מלבד מה שהיה המכתב 'מכתב אלקים' כנ"ל, בנוסף לכך היו גם האבנים עצמם מעשה אלקים. אך בלוחות שניות אם כי המכתב אכן היה מכתב אלקים, אך האבנים עצמן היו מן הארץ. וביאור הדבר הוא, כי אבני הלוחות והמכתב שנכתב עליהם הם רמז אל הגוף והנשמה

~

ומהאי טעמא נמי צייתה התורה (דברים יא, ט) 'למדתם אותם את בניכם', וישנו חיוב מיוחד על האב ללמד את בנו תורה, כי הוא מרכבה אל משה רבינו, רבו באופן רוחני, והיינו שתתקשר דרגת 'רבו' - שהוא מרכבה אל משה רבינו, אל דרגת 'אביו' - שהוא מרכבה אל דרגת האבות

התורה שנכתבה על הלוחות, שעל זה נאמר (שמות לב, טז) 'והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות', שדרשו חז"ל (אבות פ"ו מ"ב) 'אל תיקרי חרות אלא חירות', והיינו חירות ממלאך המות (שמו"ר לב, א).

וזה מדרגה נעלית מאד בהשגת התורה, והיינו כפי שהתורה נמצאת אצלו ית"ש, ומטעם זה הוצרך **שתכתב ב'מכתב אלקים' דוקא, כיון שהיא בחי' תורה של הקב"ה בעצמו בכיכול.** כי מדרגת התורה המופיעה למטה ע"פ מדרגת בני אדם, דברי תורה כאלו יכול כל אחד לכתוב, ואין צורך שיהיו נכתבים במכתב אלקים דוקא, אבל דרגת תורה כפי שהוא מופיעה אצלו ית"ש בכיכול, זה נחשב כספרו של הקב"ה עצמו, ולכן היא 'מכתב אלקים', כי הקב"ה בלבד יש ביכולתו לכתוב ספר תורה כזה. וזהו מדרגת 'משה קיבל תורה מסיני', דהיינו שהוא קיבל את התורה מהקב"ה בדרגה נעלית זו.

שתי דרגות בתורה - לוחות ראשונות ושניות, ויש הארה בלוחות שניות גם מהראשונות

וענין זה של תורת משה 'כנתינתה מסיני' יש בו הרבה מדרגות, ובכללות הן שתיים; דרגת לוחות ראשונות, ודרגת לוחות שניות. והנה אע"פ שעדיין לא זכינו למדרגה זו של גילוי תורת משה כנתינתה מסיני בשלימות, שהרי הלוחות הראשונות נשתברו מפני שהעולם עדיין לא היה ראוי לקבל מדרגה גדולה זו של הלוחות הראשונות, **מ"מ נשאר לנו מעין מדרגה זו של 'כנתינתה מסיני' בלוחות שניות.** ודבר זה נלמד ממה שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ח) 'כל השוכח דבר אחד ממשנתו מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו שנאמר (דברים ד, ט) רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך', והגם שלכאורה פסוק זה נאמר על האיטור לשכוח את מעמד מתן תורה עצמו, כמו שנאמר שם בהמשך הפסוק 'יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב' וגו', ומה ענין זה אצל השוכח דבר אחד ממשנתו לומר עליו שהרי זה כאילו מתחייב בנפשו. אלא הענין הוא, **שכל הלומד תורה עליו להתקשר אליה וללמוד אותה כמו שניתנה במעמד הר סיני,** ולכן מי ששוכח דבר אחד ממשנתו הרי זה כאילו שוכח את מעמד מתן תורה עצמו. הרי שאפילו נשתברו הלוחות הראשונות ולכאורה נחבטל ענין מתן תורה, אעפ"כ השו"ל חז"ל את לימוד התורה למתן תורה. וכן למדו חז"ל (ברכות כב.) את אופן לימוד התורה התמידי ממעמד הר סיני ואמרו 'מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע, אף כאן

באימה וביראה וברתת ובזיע'. כי אף כהיום שאין לנו אלא את מדרגת לוחות שניות, אבל גם בזה כל הלומד תורה נחשב במשהו לכל הפחות 'כנתינתה מסיני'.

בלוחות ראשונות היה גם הגוף מבין תורה כמו הנשמה, ובלוחות שניות רק הנשמה משגת אותה

וההבדל בין הלוחות הראשונות לבין הלוחות השניות הוא, כי בלוחות הראשונות מלבד מה שהיה המכתב 'מכתב אלקים' כנ"ל, בנוסף לכך היו גם האבנים עצמם מעשה אלקים, כמ"ש (שמות לב, טז) 'והלוחות מעשה אלקים המה'. אך בלוחות שניות אם כי המכתב אכן היה מכתב אלקים, אך האבנים עצמן היו מן הארץ, כמ"ש (שמות לד, א) 'פסל לך שני לוחות אבנים'. וביאור הדבר הוא, כי אבני הלוחות והמכתב שנכתב עליהם הם רמז אל הגוף והנשמה, **כי האבנים הם בחינת הגוף, והמכתב שהם האותיות שנכתבו על הלוחות הם בחינת נשמה.**

והיינו שמדרגת לוחות הראשונות - שאז היו גם האבנים מעשה אלקים מן השמים - היא שהיה גם הגוף לומד ומבין דברי תורה באותה מדרגה נעלית של 'כנתינתה מסיני' כמו הנשמה עצמה, וכפי שתהיה לעתיד לבוא שיהא לימוד התורה בדרגת 'חרות על הלוחות' - חירות ממלאך המות. ואילו דרגת לוחות שניות - שבה היו האבנים מן הארץ - היינו שהגוף אינו באותו מדרגה כמו הנשמה, ואין לו השגה ותפיסה בדרגת התורה 'כנתינתה מסיני' כמו שניתנה למשה רבינו. אך מ"מ גם בלוחות שניות האותיות הם 'מכתב אלקים', כי גם כאן טמונה דרגה זו של תורה 'כנתינתה מסיני'. אלא שמאחר שמצב העולם עדיין אינו ראוי ומוכן שתתגלה בו מדרגה זו עד מקום הגוף באופן של גשמיים ממש, לכן נשתברו הלוחות הראשונות ונשאר הדבר באופן רוחני ונסתר, ולעת עתה עדיין לא נתלכשה מדרגת מרע"ה בגשמיות העולם. ואילו שלימות מדרגה זו לפי דרגת לוחות הראשונות - וכמו כן יהיה הדבר לעתיד לבוא - היא שתתגלה דרגה זו של תורה בגשמיות ג"כ, ואז יבין גם הגוף וישג דברי תורה באותה מדרגה עליונה כמו הנשמה ו'כנתינתה מסיני'.

מדרגת משה הוא עצם רוחניותו, ולעת"ל תתקשר מדרגתו עם מדרגת האבות ותתגלה גם בגשמיות

והטעם שלעת עתה עדיין לא ירד ענינו של מרע"ה עד מקום הגשמיות, הוא מפני שעדיין לא נתגלה שלימות הקשר בין דרגת משה לדרגת האבות. כי הנה

עיקר ענינו של משה רבינו הוא בחי' פנימיות ורוחניות, כי הוא הראש של דור המדבר, שכל עניינם והנהגתם היו באופן רוחני, שהרי היו פרושים מישוב העולם, וכל עסקם היה רק בעניני רוחניות, ולא היתה להם שום שייכות אל העולם הגשמי, ולכן היה משה רבינו המנהיג שלהם, שגם הוא עיקר עסקו רק ברוחניות, וכמו שבאנו לעיל (בגליון צ"ב) דברי הוזה"ק שחב"י משה היא 'מלאגו'. אלא שמאחר שתפוצו ורצונו של הקב"ה הוא שעניני הקדושה ירדו עד למטה בעולם הגשמי, ותתגלה אלוקות גם בתחוננים וכנ"ל, ומדרגה זו היא מדרגת האבות שהם האבות הגשמיים של כלל ישראל, לזה צריך לקשר את בחי' משה עם בחי' האבות, ואזי תתגלה מדרגתו גם בגשמיות. וזהו מה שנאמר למשה 'אעשה אותך לגוי גדול, ואיתא בזוה"ק (ח"ב קכ.) שלעת"ל יתקיים פסוק זה, שיהיה ענין של 'בני משה', והיינו שבממות המשיח יתגלה בפועל שיהא עם כזה שיהיו גם בנים גשמיים של משה רבינו, ולא רק בנים באופן רוחני, והיינו שאזי תתקשר דרגת משה עם דרגת האבות, וכל גודל מדרגת משה המופיע באופן פנימיות ורוחניות תרד אז למטה עד העולם הגשמיות, ותתגלה מדרגת התורה באופן של כנתינתה מסיני עד מקום הגוף.

החיוב ללמד את בנו תורה - כדי לקשר בחי' האבות עם בחי' משה

ומהאי טעמא נמי צייתה התורה (דברים יא, ט) 'למדתם אותם את בניכם', וישנו חיוב מיוחד על האב ללמד את בנו תורה, כי רצון התורה הוא שהאב הגשמי של הבן יהא גם רבו באופן רוחני, והיינו שתתקשר דרגת 'רבו' - שהוא מרכבה אל משה רבינו, אל דרגת 'אביו' - שהוא מרכבה אל דרגת האבות, **כי הרצון העליון הוא שכל עניני רוחניות יימשכו גם למטה בגשמיות,** ובחי' 'רבו' הרוחני יהיה גם 'אביו' הגשמי. אלא שמ"מ מאחר שעדיין לא נתגלתה מדרגה זו בשלימות עד לעתיד לבוא, וכעת אין לנו אלא מדרגת הלוחות שניות, שלפי דרגה זו אין הגוף מתאחד לגמרי עם הנשמה כאמור, וישנו ענין 'רבו' שאינו גם האב גשמי של הבן, ודרגת 'אביו' לחוד ודרגת 'רבו' לחוד, ועדיין לא זכינו שיתגלה ענינו של משה רבינו למטה בעולם הגשמי, כי משה הוא 'רבינו' ולא 'אביו' [ורק אצל אליהו הנביא מצינו שנקרא גם אב לתלמידו אלישע כמ"ש (מלכים ב יג, יד) 'אבי אבי רכב ישראל' כי אליהו זיכר את גופו ממש כמו נשמה].

ב.

חטא העגל - התנגדות על המשכת הקדושה למטה בעוה"ז

הסטרא אחרא מתנגד בתוקף גדול נגד המשכת הקדושה למטה בעולם הזה | חטא העגל נמשך מקטרוג הערב רב שאי אפשר להמשיך מדרגת משה רבינו למטה | 'אעשה אותך לגוי גדול' - היינו שבני ישראל יהיו רק פנימיים ורוחניים כמו משה | משה רבינו התייצב נגד זה כי זהו היפך תכלית כוונת הבריאה

וכן פעלה קליפה זו של הנחש בחטא העגל, כי כאשר ראו הערב רב בתום הארבעים יום כי בושש משה לרדת מן ההר, מיד נחפזו לומר 'כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו', והיינו שאמרו שמהה הלך לו לשמים לקבל שם התורה במדרגות נעלות מאד, אבל אותנו עזב בארץ ואין הוא מתחשב עמנו כלל. וטעמו שמדרגה נעלית זו של משה רבינו בהשגת התורה היא גבוהה מדי מן העולם הזה, ולא שייך להמשיכה למטה עד מקומות הנמוכים של העולם הגשמי, כי אי אפשר לחיות חיים גשמיים מתוקנים ע"פ מדרגה נעלית זו של תורה כפי השגת משה רבינו. ונמצא כי עם זאת שלאנשים נעלים כאלו שהם במדרגת משה רבינו, והם אנשים פנימיים ונעלים המופשרים ומובדלים לגמרי מעוה"ז הגשמי והם דבוקים תמיד בהקב"ה, להם נאה ויאה דרגה נעלית זו של התורה, כי הם אינם

הקדושה, אבל כאשר באים להמשיך עניני הקדושה למטה בתוך העולם הגשמי, וכאשר רוצים לגלות שגם העולם הזה שייך להקב"ה לבד, אזי הסט"א מתנגד בכל תוקפו, כי זה חשוב אצלו כאילו נכנסים אל תוך רשותו, וע"כ הוא עושה מלחמה זו באופן נורא.

חטא העגל נמשך ע"י לשון הרע של הסט"א שאין הקדושה יכולה לירד למטה בעוה"ז

ואכן מצד דבר זה נמשך כל ענין חטא העגל, שבא מגודל הקטרותים של הסט"א וחילולו שהם הערב רב הנחשבים כשליחים של הנחש והסט"א עצמו, שקטרוג נגד כל עניני המשכת מדרגה זו של תורה למטה בעולם הזה, והתייצבו בכל תוקף נגד מצב זה שירדה התורה כפי מדרגתו של מרע"ה עד למטה בגשמיות ממש.

הסט"א מתנגד על ענין המשכת הקדושה לעולם הזה

אמנם להמשיך מדרגה נעלית זו עד למטה בעולם הגשמי, ושיתגלו דברים רוחניים נעלים מאד באופן שגם הגוף הגשמי יהא לו השגה בענינים אלו, שהוא ענין לימוד התורה במדרגת כנתינתה מסיני ממש, אין זה דבר קל ופשוט, כי ישנם הרבה התנגדויות ועיכובים מן הקליפות המעכבים בעד התגלות נפלאה ונוראה זו.

ועומק הטעם בזה הוא, כי הסט"א מחשיב את העולם הזה הגשמי ואת כל המשתייך אליו כאילו הוא מנת חלקו וגורלו עד שאין לצד הקדושה רשות להתערב בכל עניני גשמיות, כי דברים אלו אינם שייכים רק אליו. הוא אמנם מסכים שכל העולמות העליונים וכל הדברים הרוחניים המופשטים יהיו שייך אל צד

צריכים לחיות חיים פשוטים וגשמיים בעולם הזה, ודי להם תענוגים רוחניים ומופשטים, וכמו שמצינו במדרש (שמו"ר נא, 1) שאמר על משה 'חמי קדל דבריה דעמרו', פירוש שאמרו שמשוה הינו שבע ודשן, כי אכן היה שבע מאד מדברים רוחניים, והיה תמיד מלא תענוג ושמחה מדבריו בהקב"ה. אולם - טענה הערב רב - כל זה אינו אלא לאנשים כאלו שהם במדרגת משה רבינו, אבל הלא ישנם בישראל גם פשוטי עם ונשים וקטנים שאינם במדרגה נעלית זו של מרע"ה, והם צריכים לחיות חיים גשמיים טובים בעולם הזה ג"כ, כי הם צריכים לאכול ולשתות וכו' כדרך בשר ודם, ואילו ההשגות והמדרגות של משה רבינו הם סתירה לחיים גשמיים, וא"כ אי אפשר להנהיג את הדור בגודל השגות אלו של מרע"ה. וזהו שאי אפשר במדרש (שם מא, א) שהיו נוטלים עם המן ומקריבים לפני העגל, וכוננת בזה היה כי הם רצו לגשם את המן שהיה לחם אבירים - לחם רוחני מן השמים, ולכן הקריבו אותו לפני העגל, כדי שיימשך אליהם השפע ע"י העגל באופן גשמי, ולא שיהא שפע רוחני.

ואעשה אותך לגוי גדול - היינו שיהיו עם ישראל רק רוחניים ופנימיים כמו משה רבינו

ובזה נבין מה שרצה הקב"ה לעשות את משה רבינו לגוי גדול, כי מאחר שהיה התנגדות גדול מן הסט"א והערב רב חיילותיו נגד המשכת דרגת התורה של מרע"ה למטה ממש בעולם הזה, והצליח מעשה שטן במעשה העגל, ע"כ אמר לו הקב"ה למשה, הנה לא הצליח הדבר להוריד את התורה העליונה למטה בעולם הגשמי, שזהו ענין האבות הק"כ שכל עניני רוחניות יהיו נמשכים עד למטה בעולם הגשמי, כי ישנו כמה קליפות המעכבים מלגלות ענינים רוחניים נעלים בעולם הגשמי, וכנראה שלא נצליח לעשות כן, והקליפות של הסט"א מתגברים מאד בעולם הגשמי, ושמה יהיה נמשך מכך ענין של 'ישרן ישורין ויבעט'

(דברים לב, טו), כי הדבר קשה מאד להמשיך ענינים רוחניים לתוך עולם הזה הגשמי. ועל כן צריכים להנהיג חדשה ולדור חדש שאינם מתייחסים אחר האבות הק', ומעתה תשתנה ההנהגה העליונה, ולא נשתדל עוד להוריד כל דברים נעלים אל העולם הגשמי שזהו דרגת האבות כאמור, אלא כל עניני הקדושה יהיו רק באופן רוחני כמשה רבינו. וזהו 'ואעשה אותך לגוי גדול', ויהיו כמשה שהוא איש פנימי ורוחני כנ"ל.

ואף שיהיו אכן בנים גשמיים של מרע"ה, אבל לא יהיו גשמיים כל כך כמו שהוא בדרגת האבות הק', אלא יהיו אנשים כמו דור המדבר שהם פרושים מן העולם וכל עסקם הוא רק בעניני רוחניות, ולא יהא להם שום שייכות אל העולם הגשמי, ולא כמו דור באי הארץ שהיו עוסקים גם ביישוב העולם. ואילו היו כלל ישראל נחשבים כבנים של מרע"ה לחוד, אזי היה כל מונוטם והשפעתם נמשך רק בדרך נס, כשפע המן או עכ"פ מעין זה, ולא בדרך טבע גשמיית העולם, וכמו שאמרו (מכילתא דרשב"י טו, ד) 'לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן', כי היו מסתפקים בעניני רוחניות גרידא, ובאופן כללי היו כל מצבו של העם ישראל יותר רוחני ופנימי.

משה רבינו התנגד למחשבה זו כי ידע שתכלית בריאת העולם היא להוריד הקדושה גם בעוה"ז

אבל בשמוע מרע"ה שרצונו וחפצו של הקב"ה הוא לבטל את ענין האבות הק', והיינו שרוצה לשנות את כל תכלית רצונו הקדום בבריאת העולם שהוא כדי לעשות לו יתברך דירה בתחתונים דוקא, עמד משה נגד מחשבה זו במסירות נפש, ואמר 'ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת', כי ידע בעצמו שעיקר רצונו יתברך בבריאת העולמות הוא מפני שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים, שקדושת אלקי עולם תרד ותיאיר בתוך עולם הגשמי דייקא, עד

ג.

ולא ראיתי צדיק נעזב: הצלחת הקדושה דייקא בעניני עוה"ז

כשיוסף הצדיק עמד בנסיון של אשת פוטיפר שמו אותו בבית הסוהר להראות שצדיק אין לו מקום הצלחה בעוה"ז | יוסף הצדיק היה 'איש מצליח' אפילו בבית הסוהר ואח"כ נעשה שליט בכל ארץ מצרים | הצלחת הקדושה הוא כשהצדיק מצליח אף בעניני עולם הזה

שיתהפך כל העוה"ז להיות מקום להשראת השכינה, וע"כ מסר נפשו בעד זה שלא יעזוב הקב"ה את בריתו שכרת עם האבות הק', והיינו שתרד קדושת הקב"ה גם בגשמיית ממש, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת', כי אין רצוני ליטול חלק בספר תורה כזה הנושאר רק בעולם הרוחני ואינו יכול לירד למטה להאיר בעולם הגשמי.

כי אכן ענינו של מרע"ה שהוא רוחניות ופנימיות, אבל מ"מ אין די בזה, אלא רק כאשר מתאחד כל זה עם דרגת האבות שזיככו את העולם הזה הגשמי ופעלו בגודל עבודתם שכל עניני הקדושה וכל ענין השראת השכינה תרד גם למטה בעולם הזה גם באופן גשמי ממש. וזהו שאמר משה רבינו ע"ה 'זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם כך ותדבר אליהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעולם', והיינו שנשבע הקב"ה לאבות שיתן לזרעם 'את הארץ הזאת' דייקא, ונחלו 'לעולם' - היינו שינחלו את העולם הגשמי ג"כ, ולא רק את העולם הרוחני.

לעתיד תהיה מדרגת משה מקושרת בשלימות עם דרגת האבות

ואכן לעתיד יהיה דבר זה בשלימות תיקונו, ויהיו 'בני משה', והיינו שתתגלה השגת התורה במדרגת מרע"ה, אך בחי' 'זכור תורת משה עבדי' כנ"ל בריש דברינו, אך באופן שתהיה מקושרת עם דרגת האבות הק', ואז היא 'כנתנתה מסיני' ממש, 'חרות על הלוחות' - חירות גם בגשמיית, וכמו שהיה בעת שניתנו הלוחות הראשונות, והיינו שהגוף הגשמי ג"כ יבין עומק סודות התורה, וזהו שלימות מדרגת התורה בדרך 'תורת הקב"ה'. וזהו אכן עומק יסוד הענין של אור סודות התורה, שכבותו להאיר אור העליון למטה, ולהפך את העולם הגשמי שיאיר ג"כ כמו העולם הרוחני.

~

לעתיד יהיה דבר זה בשלימות תיקונו, ויהיו 'בני משה', והיינו שתתגלה השגת התורה במדרגת מרע"ה, בחי' 'זכור תורת משה עבדי' כנ"ל, אך באופן שתהיה מקושרת עם דרגת האבות הק', ואז היא 'כנתנתה מסיני' ממש, 'חרות על הלוחות' - חירות גם בגשמיית, וכמו שהיה בעת שניתנו הלוחות הראשונות

כשמתגלה האלוקות גם בתוך הטבע - הרי זה כביכול 'הצלחת' השית"ת

והנה ענין זה שנתבאר שתכלית רצון הקב"ה וכוננתו בנתנת התורה הוא שיאיר אור הקב"ה וקדושתו עד העולם הגשמי, ושתמשך אלוקות גם בתוך גשמיית ולא תהיה הקדושה רק באופן פנימי ורוחני, וכאשר אכן נעשה כן, אז נקרא שהקב"ה הצליח כביכול בתכלית מבושן, והיינו שצד הקדושה הצליח נגד הסט"א. כי נתבאר לעיל שכל חפצו ורצונו של הסט"א הוא לדבר לשון הרע על הקב"ה ולהוציא לעז נגדו יתברך לומר שלא שייך להיות צדיק ואיש קדוש בזה העולם אלא א"כ נהיה פרושים לגמרי מכל עניני גשמיית, ונהיה כמו אנשי דור המדבר בלא שייכות כלל לעולם הזה הגשמי, וכל הפרנסה והשפע יהיו רק בדרך נס ולא באופן של דרך הטבע, כי כל עניני הטבע הם סתירה אל הקדושה ועבודת השית"ת. והנה כאשר מתגלה שכל דבריו הם בשקי יסודם, ואדרבה כל עניני הקדושה משתלשלים ובאים עד לעולם הזה הגשמי, וכל הטבע הוא משועבד אל צד הקדושה, ושאפשר להיות צדיק גמור וקדוש גם בעת עסקו בעניני העולם, אזי נקרא שצד הקדושה הצליח נגד הסט"א, כי נתגלה לעין כל שאין עולם הטבע סתירה כלל אל הקדושה, וכל העולם הגשמי הוא ג"כ מקום להשראת השכינה.

התורה מדיגשה הצלחת יוסף בעוה"ז דייקא
וזהו שמצינו בתורה עסק גדול מהצלחת יוסף כשהיה

בבית אדוניו המצרי, כמ"ש (בראשית לב, ט) 'ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח', וכן כאשר היה חבוש בבית הסוהר נאמר ג"כ 'ואשר הוא עושה ה' מצליח', והתורה מתפארת מאד ביוסף הצדיק שהיה 'איש מצליח'. כי הסט"א השתדל להתנבז נגד יוסף הצדיק בעת היותו במצרים ורצה להכשילו באחד משני אופנים, או שיהיה נכשל בחטא ח"ו ומעתה לא יהא ה'צדיק יסוד עולם', או שאכן יהיה צדיק אבל לא יהא מצליח בשום דבר אשר הוא עושה בעולם הזה, ויהא מפורשי העולם, ולא יהא לו מה לאכול עד שיצטרכו לרחם עליו ולתת לו אוכל כדי שלא ימות ברעב וכדומה. וע"כ השתדל הסט"א בתחילה להכשילו בחטא אשת פוטיפר, אך כאשר ראה שלא הועיל כלום בזה, הפיל אותו לתוך בית הסוהר 'מקום אשר אסירי המלך אסורים', ובהו תהיה הוכחה לשיטתו שהצדיקים העובדים את השית"ת הם אנשים שאינם מצליחים בשום דבר, ואין להם מקום בעולם הזה כלל.

שלימות הצדיק - לחבר גשמיית ורוחניות, וזו תכלית הכוונה בירידת הנשמה לעוה"ז

וזהו שלימות מדרגת הצדיק יסוד עולם, שאינו צריך לפרוש עצמו לגמרי מעולם הזה, אלא אדרבה ביכולתו להעלות ולקדש גם עניני גשמיית ולהוריד שכינה בתחתונים, וזהו דרגת יוסף הצדיק, 'צדיק דאחיד בשמיה וארעא'. וזו תכלית הכוונה העליונה שהשית"ת מוריד את הנשמה מהעולם העליון למטה בעולם הזה, כדי לקיים את השליחות בעולם הזה הגשמי, להפוך את כל דברי הגשמיית והרשות ולעשותם מרכבה לאלוקות ולהשרות השכינה גם על דברים אלו.

אמנם למעשה היה הדבר באופן הדיפך ממש ממה שהיה ברצון הסט"א, כי אדרבה אף בהיות יוסף הצדיק אסור בבית האסורים, עכ"ו היה 'איש מצליח', וכל אשר הוא עושה ה' מצליח', וכמו כן אח"כ כשיצא מבית האסורים היה מנהיג את פרעה ואת כל ארץ מצרים, ובלעדו לא הרים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים (שם מא, מד), והיה מנהל את כולם בלחם ומוזן, והתורה הק' מדיגשה דבר זה מאד, וכמו שנאמר (שם

אבל בשמוע מרע"ה שרצונו וחפצו של הקב"ה הוא לבטל את ענין האבות הק', והיינו שרוצה לשנות את כל תכלית רצונו הקדום בבריאת העולם שהוא כדי לעשות לו יתברך דירה בתחתונים דוקא, עמד משה נגד מחשבה זו במסירות נפש, ואמר 'ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת', כי ידע בעצמו שעיקר רצונו יתברך בבריאת העולמות הוא מפני שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים

שובו אלי ואשובה אליכם:

מען קען אייביג תשובה טון און אלץ פאררעכטן

א. שני הפכיים: דער חטא איז 'עק וועלט' - אבער דאך קען מען לייכט תשובה טון
טאמער מען איז דורכגעפאלן מוז מען זיך מחזק זיין תשובה צו טון און גיין ווייטער כאילו לא היה | עס איז נישט קיין סתירה צום חומר הדבר | ביי בין אדם לחבירו איז עס גרינגער צו דערהערן | א דוגמא פון א רוצח וועלכער האט באקומען א כפרה פון הימל | דארט ווערט עס נישט לייכטער ביים מענטש - ווייל ער שפירט דעם חומר הענין | בין אדם למקום איז גארנישט אנדערש

ב. תכתב זאת לדור אחרון: היינט איז מען נישט דן מיטן זעלבן חומר הדין ווי אמאל
טיילמאל ווערט מען אויסגעשעפט פון אזויפיל מלחמות | חיזוק פאר די גיבורים | יעדעס ביסל אנשטרענגונג איז היינט אסאך חשוב'ער | א בילד פון די רייניקייט אין דער אלטער היים | דער בליק פון גדולי ישראל פאר פופציג יאר צוריק | וויאזוי וואלטן זיי היינט באוויינט דעם דור | מיר באוויינן וואונדער איבער וואונדער | די התפעלות אין הימל פון אונזער קדושה | נישט נעמען די שארפע שטיקלעך פון ספרים - זיך צו מייאש זיין פון תשובה | היינט איז מען זיכער מקיל אין הימל אויף די אופני התשובה

ג. שלא עשני גוי: דער אידישער שטאלץ וואס מיר דארפן האבן היינטיגע צייטן
די לעצטע צוויי טויזנט יאר זענען געווען אזויפיל שיטות פון כפירה און מינות | יעדער האט פארקויפט זיינע שקרים אונטערן מאנטל פון אמת און תכלית | עס איז געווען א גרויסע הסתרה אויף אידישקייט | היינט שטעלט זיך ארויס דער אמת אזוי קלאר | זיי זענען אלע אנגעקומען צום תכלית פון זיין א בהמה | זיי זענען דיפרעסט און אנגעזעצט | זיי האבן נישט קיין סיבה אויף וואס צו לעבן | דער איד איז פרייליך און גוטמוטיג | ער האט אן אמת'ן תכלית אין לעבן | ער איז שטאלץ מיט זיין אידישקייט | שמחת היהדות איז א שמירה אויף קדושה | אפילו מען איז נישט קיין גרויסער עובד אדער תלמיד חכם - איז מען אבער בשמחה אז מען איז א איד | א חסידי'שער איד האט א ווארעמקייט צו אידישקייט - אפילו אן די גרויסע השגות פון חסידות | היינט דארף מען מער מחזק זיין די דאזיגע נקודה | קיינמאל נישט אויפגעבן אויפן שטאלץ און פרייליכקייט פון א חסידי'שער איד

א.

שני הפכיים: דער חטא איז 'עק וועלט' - אבער דאך קען מען לייכט תשובה טון

'התעוררות' פון איין זייט - התחזקות' פון צווייטן זייט

ווען מען רעדט איבער דער נושא פון קדושה און מען איז מסביר דעם חומר הענין עד היכן הדברים מגיעים, וואספארא יסוד אין גאנץ אידישקייט דאס איז, און אזוי ווייטער אלע עניני הדרכה און אזהרות אין דעם ענין (ווי גערעדט אין די פריערדיגע צוויי גליונות באריכות) - דארף מען אבער אין דער זעלבער צייט אויך רעדן 'התחזקות' - פאר אזא איינעם וועלכער איז שוין חלילה יא דורכגעפאלן באיזה אופן שהוא ומאיזה סיבה שהוא - וויאזוי מען איז זיך נישט מייאש, נאר פארקערט, מען איז זיך מחזק און מען קריכט ארויס דערפון. און ווי חשוב איז אזא בחור וועלכער איז זיך מחזק.

וויאזוי איז דאס נישט קיין סתירה?!

אויבנאויף זעט אויס, ווי די צוויי ענינים - דער חומר הענין און דער התחזקות - זענען צוויי קעגנזייטיגע זאכן. ווייל א מענטש וועט פרגען: "נעכטן האסטו מיר געזאגט אז דער ענין איז אזוי הארב, אזוי וויכטיג און אזוי יסודות'דיג, נו, אויב בין איך יא נכשל געווארן דערין, דארף איך זיך דאך פילן גאר שלעכט און ווערן ממש מיואש?! עס פעלט דאך מיר די יסודות פון אידישקייט? וויאזוי קען איך אנגיין ווייטער? וויאזוי קען איך בלייבן א חסידי'שער בחור - ווען איך האב פארלוירן דעם שליסל צו דער העכערקייט וואס חסידות פארקויפט?!"

נאך תשובה פאנגט זיך אן א נייע זאך!

דער תירוץ דערויף איז: "דו ביסט גערעכט! ווילאנג דו טוסט נישט קיין תשובה - ביסטו טאקע זייער ווייט פון אידישקייט! אבער אין דער רגע וואס דו טוסט תשובה - דו ביסט פשוט מקבל אויף זיך דאס נישט מער צו טון מהיום והלאה - ביסטו צוריק אין די רעלסן פון אידישקייט און חסידות - כאילו לא היה!"

בעפארן חטא - התעוררות, נאכן חטא - התחזקות

אין דער וועלט איז פארהאן א פאלשע הנחה, אז טאמער מען זאגט אז עס איז פארהאן א תיקון פאר דער עבירה - מיינט דאס, אז די עבירה איז נישט אזא גרויסע עבירה! אבער דאס איז א גרויסער טעות. ווייל אינאמת'ן איז נישט קיין שום סתירה צווישן דעם 'חומר הענין' ביזן 'תיקון'! 'קדושה' איז טאקע די הארבסטע און וויכטיגסטע זאך - און מיט דעם אלעמען, טאמער איז ער חלילה נכשל געווארן, און ער טוט תשובה און קריכט ארויס דערפון - איז ער גאר חשוב! ער קען אפילו האבן דעם גרעסטן

א דוגמא פון רציחה

צו מקרב זיין אל השכל ווי די צוויי זאכן זענען נישט קיין סתירה - וועט מען געבן א גשמיות'דיגן משל. מען וועט נעמען דעם מושג 'רציחה' און אריינבראכטן דערין. לאמיר זיך פארשטעלן ווען עס וואלט קיינמאל נישט געווען אזא זאך ווי א מערדער, מען וואלט ווען קיינמאל נישט געהערט אזא זאך אז עס זאל קומען איין מענטש און נעמען א צווייטן מענטש און אים פשוט דערהרג'ענען צוליב שנהא און קנאה. פלוצלינג איין שיינעם טאג זעט מען ווי עס קומט אן א מענטש, ער נעמט ארויס א מעסער און דערשטעכט איינעם צום טויט.

פרק ד'

מדת הַרְחֵמִים הַיְהוָה הַנּוֹתֵנָה הַפֶּה הַשְּׁלֵשָׁה דְבָרִים שְׂכָרְנוּ, דְּהִינּוּ, שְׂמִינּוּ זְמַן לְחֹטֵא וְלֹא יִפְחַד מִן הָאָרֶץ מִיֵּד בְּשִׁחְטָא, וְשִׁהְעֵנֵשׁ עֲצָמוֹ לֹא יִהְיֶה עַד לְבָלָה, וְשִׁהְיֵשׁוּבָה תִּתֵּן לְחֹטֵאִים בְּהֶסֶד גְּמוּר, שְׂמִתְשִׁב עֲקֹרֵת הָרְצוֹן פִּעֲקֹרֵת הַמַּעֲשֵׂה, דְּהִינּוּ, שְׂבִיחֵי הַשָּׁב מִפִּיר אֶת חֲטָא וּמוֹדָה בּוּ, וּמִתְבוֹנֵן עַל רַעְתּוֹ וְשִׁב וּמִתְחַרֵּט עֲלָיו חֲרָטָה גְּמוּרָה דְּמַעֲקָרָא כְּחֻרְמַת הַנֶּדֶר מִמּוֹשׁ, שְׁהוּא מִתְנַחֵם לְגַמְרֵי וְהִיָּה הַפֶּה וּמִשְׁתַּקֵּק שְׂמֵעוּלָם לֹא נַעֲשֵׂה הַדְּבָר הַהוּא וּמְצַטְרֵר בְּלָבוּ צַעַר חֶזֶק עַל שְׂפָכָר נַעֲשֵׂה הַדְּבָר

נקודות:

איז נישט קיין שום סתירה צווישן דעם 'חומר הענין' ביזן 'תיקון'! 'קדושה' איז טאקע די הארבסטע און וויכטיגסטע זאך, און עס איז 'עק וועלט' נכשל צו ווערן דערין - און מיט דעם אלעמען, טאמער איז ער חלילה נכשל געווארן, און ער קריכט ארויס דערפון - איז ער גאר חשוב!

דער וואס ערלויבט זיך צו זינדלן אויפן סמך אז ער וועט נאכדעם תשובה טון – איז ממש פונקט אזא נאַר ווי דער וואס וועט גיין הרגענען א מענטש אויפן סמך אז נאכדעם וועט ער כל ימיו עוסק זיין אין הצלת נפשות! עס איז די גרעסטע נארישקייט! די עבירה איז דער גרעסטער חורבן און עולה – וואס לאזט זיך נישט זאגן

~
היינטיגע צייטן, טאמער איינער רייסט זיך אוועק פון דעם פריערדיגן מצב – וואס היינט איז דאס אליינס נישט אזוי לייכט – און ער נעמט זיך פאַר אז פון היינט און ווייטער וועט ער זיין אינגאנצן ריין, איז מען דאס זייער מחשיב אין הימל – אסאך מער ווי אמאל

וויאזוי וואלט מען אנגעקוקט דעם מערדער? יעדער וואלט געשפירט און געהאלטן, אז דאס איז די גרעסטע עולה וואס עס קען נאר זיין! עס איז נישט שייך קיין גרעסערע עולה ווי דאס! ווי קען מען זיין אזוי נידריג און אזוי אכזריות'דיג? מיט וואספארא רעכט נעמסטו אוועק יענעם לעבן? ווי די גמרא זאגט (פסחים כה): "מאי חזית דדמא דידך סומק טפי דילמא דמא דההוא גברא סומק טפי" – דיין בלוט איז דען עפעס רויטער ווי יענעם בלוט? יענער האט פריער געלעבט און יעצט איז ער שוין א פאראנגענהייט - צוליב דיר, ווי קענסטו דאס טון? די גאנצע וועלט וואלט דערציטערט געווארן! יעדער וואלט דאס פארדאמט אויפן שארפטן אופן!

רציחה איז אן אומדערהערטע עולה

דער אמת האט זיך נישט געטוישט, רציחה איז טאקע די גרעסטע עולה! ליידער איז טאקע פארהאן גאר אסאך מערדער אין דער גוי'אישער וועלט און מען שיסט מענטשן יעדן טאג, אזש מען האט זיך שוין צוגעוואוינט צום מושג פון רציחה. אבער באמת איז עס א זאך וואס א מענטש דארף עס נישט קענען טובל זיין א מענטש דארף זיין אזוי ווייט דערפון, אז ממש ער זאל נישט קענען גלייבן אז עס איז אפילו פארהאן אזא מציאות, אז א מענטש זאל זיין א רוצח.

רציחה קען אמאל האבן א תיקון

לאמיר זיך פארשטעלן, אז עס איז אמאל געווען איינער וועלכער איז נעבעך געגאנגען און גע'הרג'עט א מענטש צוליב שנהא. נאכן הרגענען האט אים דאס הארץ אנגעהויבן גאר שטארק וויי טון: "וואס האב איך דא געטון? גע'הרג'עט א מענטש? אוי וויי!". ער האט געוואלט תשובה טון, האט מען אים גע'פסק'נט אז אלס תשובה אויף דער רציחה זאל ער כל ימיו עוסק זיין אין 'הצלת נפשות'. וכך הוה, דער איד האט זיך אריינגעווארפן ראשו ורובו צו ראטעווען לעבנס פון מענטשן, ער האט אסאך מאל ממש געטון סכנה'דיגע זאכן מיטן גרעסטן מסירות נפש - כדי צו ראטעווען א אידיש לעבן. דורכאויס די יארן האט זיך צוזאמעקליבן אזויפיל פעלער פון הצלת נפשות, אז עס איז אנגעקומען צו א

גרויסער ציפער פון פילע נפשות וואס ער האט ממש געראטעוועט און א זיכערן טויט! עס איז דערגאנגען אזוי ווייט, און פון הימל האט מען אמאל געפירט אז זי קינדער פון דעם מענטש - וועמען ער האט גע'הרג'עט מיט יארן צוריק - זענען אריינגעפאלן אין ים און זיך געהאלטן אינמיטן דערטרונקען, זיי זענען שוין געווען ממש כמעט אויף יענע וועלט, פלוצלינג איז אנגעקומען דער 'בעל הצלת נפשות' און אריינגעטאנצן אין די טיפענישן פונעם ים - איינשטעלנדיג זיין אייגן לעבן - און זיי ארויסגעשלעפט און צוריקגעברענגט דעם אטעם. די קומענדיגע נאכט איז די נשמה פונעם גע'הרג'עטן מענטש - געקומען אין חלום צום רוצח, און אים געזאגט: "איך בין דיר מוחל בלב שלם אויף דאס וואס דו האסט מיר גע'הרג'עט!". אין דער זעלבער נאכט איז ער אויך געקומען צו זיין משפחה און געזאגט: "איך בין אים מוחל בתכלית המחילה! ער האט געטון א מורא'דיגע מסירת נפש צו ראטעווען מיין קינדער און איך האב אים מוחל געווען! און אויך מן השמים האט מען אים מוחל געווען אויף דער עבירה - וויבאלד ער האט עוסק געווען כל ימיו אין דער מצוה פון 'הצלת נפשות' מיט מסירת נפש!".

דער תיקון מאכט עס גארנישט גרינגער ביים מענטש

לאמיר טראכטן: נאכן הערן אזא מעשה ווערט ביי איינעם עפעס ווייניגער הארב די עבירה פון 'רציחה' - ווי איידער ער האט געהערט די מעשה? אין אנדערע ווערטער: טאמער וואלט רציחה נישט געהאט קיין שום 'תיקון', מען וואלט דאס בשום אופן נישט געקענט מתקן זיין, וואלט דאן געווען ביי איינעם גרעסער דער 'חומר הדבר' - ווי יעצט וואס ער הערט אז עס האט יא א תיקון! עס נישט קיין שום שאלה אז עס איז נישט קיין איין משהו גרינגער געווארן ביי קיינעם! די עולה פון רציחה איז אן 'עולה שאין כמותה', און עס איז גארנישט געווארן ווייניגער ווי פריער! די 'עולה' איז אן 'עולה' און דער 'תיקון' איז א 'תיקון', און עס האט נישט צוטון איינס מיטן אנדערן. **קיינעם וועט נישט בייפאלן צו זאגן: 'לאמיר גיין הרגענען! עס איז נישט געפערליך, מען קען גיין הרגענען**

.ב.

תכתב זאת לדור אחרון: היינט איז מען נישט דן מיטן זעלבן חומר הדין ווי אמאל

יענעם, און דערנאך וועט מען תשובה טון און עוסק זיין אין 'הצלת נפשות'!"

ביי 'בין אדם לחבירו' שפירט מען דעם 'חומר הענין'

ביי רציחה פארשטייט יעדער איינער אז די עולה ווערט גארנישט ווייניגער - מיט דעם וואס עס האט א תיקון, ווייל דארט שפירט מען אין הארץ א געפיל וואספארא עולה דאס איז, מען קען ממש נישט אראפשלינגען אזא עולה מיט א גלייכגילטיגקייט, יעדער פארשטייט אז דער גע'הרג'עטער מענטש ווערט שוין נישט צוריק לעבעדיג און דאס איז א פסידא דלא הדר, און דער תיקון וואס מען מאכט דערויף, איז עפעס א נייע זאך, וואס נאכן חטא עפענט זיך אויף א נייע וועלט פון תשובה און תיקון - וועלכע קען אינגאנצן אפווישן די עבירה כאילו לא היה.

ביי 'בין אדם למקום' דארף מען גלייבן אינעם 'חומר הענין'

דארף מען וויסן, אז אינאמת'ן איז די זעלבע זאך ביי יעדע עבירה! כאטש מיר שפירן נישט דעם חומר הדבר, ווייל עס איז נישט קיין עולה בין אדם לחבירו, אבער כלפי שמיא איז יעדע 'עבירה' ממש 'עק וועלט' בפרט דער ענין פון פגמים אין קדושה - איז ממש א 'חורבן עולם!' און דאס וואס מען קען דאס נאכדעם פאררעכטן, מאכט באמת גארנישט קלענער דעם חומר הדבר! די עבירה האט חרוב געמאכט - וואס עס האט חרוב געמאכט און קומט שוין נישט צוריק - און דער תיקון קומט פון נייע עולמות פון תשובה וואו דארטן איז נישטא דער פגם. אבער דער וואס ערלויבט זיך צו זינדלן אויפן סמך אז ער וועט נאכדעם תשובה טון - איז ממש פונקט אזא נאַר ווי דער וואס וועט גיין הרגענען א מענטש אויפן סמך אז נאכדעם וועט ער כל ימיו עוסק זיין אין הצלת נפשות! עס איז די גרעסטע נארישקייט! די עבירה איז דער גרעסטער חורבן און עולה - וואס לאזט זיך נישט זאגן! פון דער אנדערער זייט אבער, ווען איינער איז שוין נעבעך דורכגעפאלן און האלט שוין נאכדעם, דארף ער וויסן אז ער קען זייער שנעל און גרינג תשובה טון און ווערן צוריק דער זעלבער ערליכער איד ווי פריער.

סקווירא'ער רבי זי"ע: עס קענען נישט וואקסן דא קיין חסיד'ישע בחורים!

ווען מען איז געקומען קיין אמעריקע און מען האט זיך באזעצט אין ניו יארק האבן ערליכע אידן געשפירט אז דא איז פארהאן א שרעקליכע סכנה פארן יוגנט, אז א בחור גייט אויפן גאס - קען ער זיך באגעגענען מיט געמיינע בילדער און פריצות וכדומה - וואס אמאל איז ער קיינמאל נישט געווען אויסגעשטעלט דערצו. דאס איז געווען די סיבה פארוואס דער סקווירא'ער רבי זי"ע האט אויפגעשטעלט א שטעטל. עס האט אים אפגעקאסט אזויפיל ימים ומים, אזויפיל בלעטער גמרא, טרדות און בלבולים, דאך האט ער זיך אריינגעלייגט מיט מסירות נפש ממש צו גרינדן א שטעטל. ווייל ער האט געזאגט: "איך בין געקומען קיין אמעריקע און געזען די טומאה פון די גאסן, האב איך געזען אז עס איז נישט מעגליך מחנך צו זיין אידישע בחורים אין די גאסן! עס קענען נישט וואקסן דא קיין חסיד'ישע בחורים! מען האט נישט קיין ברירה מען מוז מאכן אן עקסטערן שטעטל!". ער איז געווען דער

אין אייראפע בעפארן קריג איז געווען אן אנדערע וועלט, סיי די גוים אליינס זענען נאך געווען מער מענטשליך און איידל, עס איז נאך דעמאלט נישט געווען אזא פריצות ביי די גוים ווי היינט, די גוים זענען אויך געגאנגען אנגעטון מענטשליך און נארמאל. און סיי די אידן האבן ווייניגער געזען גוים פאר די אויגן, די וועלכע האבן געוואוינט אין אידישע דערפלעך אדער אין אידישע שטעטלעך - האבן ממש געזען בלויז אידן, אבער אפילו די וועלכע האבן געוואוינט אין די גרעסערע שטעט - האבן אויך געוואוינט עקסטער אין די אידישע געגנטער און מען האט כמעט נישט געהאט קיין 'מגע ומשא' מיט די גוים, דערצו האט אויך צוגעגעבן דער 'שנתא ישראל' וואס דער גוי האט פיינט געהאט דעם איד, וואס דאס האט גורם געווען אז דער איד זאל שטיין ווייט פונעם גוי. דעריבער האבן אידן געלעבט אינגאנצן אפגעזונדערט פונעם גוי, און א איד האט רואיג געקענט דורכגיין זיין גאנצן לעבן וואס ער זאל כמעט נישט זען עפעס וואס מען דארף נישט זען!

חגור הרבך על ירך גבור - חיזוק צו קעמפן
ווען מען רעדט פון חיזוק אויף עניני קדושה, איז עס נישט נאר געאייגנט פאר אזעלכע וועלכע זענען חלילה נכשל געווארן, נאר אויך די וועלכע זענען עומדים בפרץ און לאזן זיך נישט פון די נסיונות, נאר זיי פירן א שווערע מלחמה כסדר - דארפן זיי האבן חיזוק נישט נאכצולאזן און ווערן מוטלאז פון זיך אזויפיל שלאגן.

דער דראסטישער טויש פון דער אלטער היים ביז צו אמעריקע

מען דארף ארויסהאבן אין וואספארא דור מיר לעבן און ארויסנעמען דעם חיזוק דערפון. מען געדענקט ווי פאר פופציג יאר צוריק פלעגט מען שמועסן צווישן חסיד'ישע אידן, און מען פלעגט זאגן אזא אויסדרוק: "היינט קען נעבעך א בחור זיך צוזאמען גיינענדיג אויף דער גאס, בלויז אין איין טאג - דאס וואס א איד אינדערהיים האט נישט געזען זיין גאנץ לעבן!". אזוי איז געווען דער מדובר צווישן חסיד'ישע אידן עובדי ה'. און דאס איז נישט געווען קיין גוזמא, ווייל אינדערהיים

ערשטער, און שפעטער האבן אים שוין אנדערע גדולי ישראל נאכגעטון.

וואס וואלט סקווירא'ער רבי היינט געזאגט?

לאמיר טראכטן: וואס וואלט דער סקווירא'ער רבי ז"ע געזאגט צום היינטיגן מצב?! אויב א בחור וועלכער איז געגאנגען אויף די וויליאמסבורג'ע גאסן פון פופציג יאר צוריק - האט נישט געקענט אויסשטייגן א חסיד'ישער בחור, נו, ווי קען א בחור אין אונזער דור אויסשטייגן א חסיד'ישער בחור?! עס דרייען זיך דאך ארום די טעכנעלאגישע כלים און מען איז פשוט ארומגערינגלט מיט סכנות פון אלע זייטן! אין דער רגע וואס א בחור האט א שוואכן מאמענט און ער גיבט איין טרעט ארויס פון וואו ער דארף זיין - איז ער באלד אין שאל תחתית! אויב א בחור האט א שייכות מיט איין שלעכטן חבר וועלכער האט א כלי, איז ער דאך אפן צו אלע השחתות און אלע מינות און אפיקורסות אויף דער וועלט, דעם גאנצן 'נחש הקדמוני' קען ער אים ווייזן אין איין מינוט רחמנא ליצלן! מיר לעבן אין א צייט וואס מען זעט קלאר אז דער יצר הרע האט זיך פארלייגט אויף דעם ענין באופן נורא מאד.

מיר זענען עקסטער חשוב אין הימל!

מען קען רעדן דעם שמועס באופן 'התעוררות', צו פארשטיין ווי ווייט מען דארף זיך היינט היטן מיט א באזונדערע שמירה. אבער חוץ מזה דארף מען אויך רעדן דעם שמועס באופן 'התחזקות', צו פארשטיין ווי חשוב מיר זענען אין הימל! ווייל אויב דער יצר הרע פארלייגט זיך אזוי שטארק און

מען האט אזעלכע ביטערע נסיונות און מלחמות - איז עס זיכער אסאך חשוב'ער ווי אמאל! אויב איז אזוי שווער צו אויסשטייגן היינט א חסיד'ישער בחור, און דאך באווייזט א בחור צו זיין חסיד'יש און אפגעהיטן - איז דאך דאס א גרויסער חידוש אין הימל! דער נחת רוח וואס א חסיד'ישער בחור פון היינטיגע צייטן מאכט פארן רבונו של עולם - האט אינגאנצן אן אנדערע פרייז! פונקט ווי אין ביזנעס, איז פארהאן א פשוט'ער ארבעטער - וועלכער פארדינט אביסל געלט אויף דער שעה, און ווידער איז פארהאן א דאקטער אדער אן אדוואקאט - וועלכער פארדינט טויזנטע דאלער פער שעה. אזוי אויך אין אמאל האט עס געהאט די זעלבע פעולה - וואס אבאל האט עס געהאט א קלענער חשיבות - איז היינט ווערד טויזנטע מאל אזויפיל! ווייל אין א מצב פון נסיונות, איז יעדע 'נטיה טובה' אסאך חשוב'ער לאין ערוך! די אלע מלחמות היצר וואס א בחור שטייט היינט אויס, מאכט אים נישט ווייניגער חשוב, פארקערט, עס מאכט אים חשוב'ער און טייערער ביים רבונו של עולם!

היינט איז גרינגער צו תשובה טון

אזוי אויך לאחר מעשה - טאמער איינער איז חס ושלום נכשל געווארן, ווערט נישט דער ממשול געשאצט מיטן זעלבן פרייז ווי אמאליגע צייטן! ווייל אין אזא דור - וואס די וועלט איז אזוי צורודערט און צ'חוש'ט, און ברוחניות זענען מיר אזא דור יתום וואס לאזט זיך נישט זאגן - איז זיכער פארהאן אין הימל אן אנדערער סארט

ג.

שלא עשני גוי: דער אידישער שטאלץ וואס מיר דארפן האבן היינטיגע צייטן

יתרון האור מן החושך

עס איז פארהאן נאך א נקודה פון חיזוק וואס מען קען ארויסנעמען דוקא פונעם מצב הדור אין וואס מיר לעבן, אין א בחינה וואס דער פסוק זאגט (קהלת ב, א): "תִּרְוֶן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ".

די אמאליגע שיתות למיניהם

במשך הדורות זענען געווען אזויפיל פארשידענע שיטות און רעליגיעס וועלכע האבן גע'טענה'ט אז זיי האבן ארויס דעם אמת פון דער בריאה, יעדע שיטה האט פארגעשטעלט מיט זיך עפעס א געוויסן תכלית, עפעס א געוויסן אידיאל אוואו מען וועט כאילו אנקומען דורך זיין שיטה. עס זענען געשריבן געווארן אזויפיל ביכער - דורך יעדע שיטה - צו אויפווייזן זיין ריכטיגקייט. עס זענען פארגעקומען פארשידענע ויכוחים צווישן פארשידענע רעליגיעס איבער עניני אמונות ודעות, און מען האט געקענט איינרעדן מענטשן מיט די אלע פאלשע שיטות. ארייטו האט פארקויפט זיין 'תכלית החיים' - צו טון אין פילזאפיע, און די משכילים האבן פארקויפט זייער 'תכלית החיים' - צו זיין נארמאל און שטודירט, די קריסטן האבן פארקויפט זייער 'אידיאל' - צו גלייבן אין זייערע שטותים, און די ציונים האבן פארקויפט זייער 'אידיאל' - צו האבן א אידישע מדינה מיט א גוי'אישן קולטור. און אזוי ווייטער אלע שיטות און רעליגיעס.

די היינטיגע השחתה איז א גילוי אויף דער לעכרליכקייט פון די אלע שיטות

שטייענדיג היינט ביים 'סוף כל הדורות' שטעלט זיך ארויס קלאר ווי דער טאג, וואו טיף אין דער

צוגאנג צו די היינטיגע ממשלות! דאס הייסט, אז ווען א מענטש וויל תשובה טון און גיין ווייטער, אבער ער זעט אין געוויסע פריערדיגע ספרים גאר הארבע לשונות אויף די זאכן און אזויפיל סיגופים און תעניתים וואס מען דארף טון כדי דאס צו פאררעכטן, דארף ער וויסן אז זיי האבן גערעדט לויט זייער דור, אבער היינט איז זיכער גרינגער תשובה צו טון. היינטיגע צייטן, טאמער איינער רייסט זיך אוועק פון דעם פריערדיגן מצב - וואס היינט איז דאס אליינס נישט אזוי לייכט - און ער נעמט זיך פאר אז פון היינט און ווייטער וועט ער זיין אינגאנצן רייך, איז מען דאס זייער מחשיב אין הימל - אסאך מער ווי אמאל.

מען קען היינט גאר שטארק מצליח זיין און וואקסן - נאכן תשובה טון

מען זעט היינט בחוש אז די אלע וועלכע האבן אלס בחור געטון אזא סארט תשובה פון 'אפהאקן' - האבן שפעטער אויסטערליש מצליח געווען! אסאך פון זיי זענען געווארן ממש גרויסע תלמידי חכמים און מרביצי תורה! כאטש, וואס יונגעהייט זענען זיי נישט געווען בסדר, און זיי האבן קיינמאל נישט עוסק געווען אין די אלע סיגופים און תעניתים וועלכע ווערן געברענגט אין ספרים - נאר זיי האבן זיך פשוט ארויסגעדרייט - דאך זענען זיי אויסגעשטיגן גאר גרויס! ווייל ווי עס ווייזט אויס קען מען נישט דן זיין דעם היינטיגן דור מיט מושגים פון פריערדיגע דורות! יעדע קליינע פעולה און תשובה - האט א באזונדערן חשיבות אין הימל!

נקודות:

נאך איידער מען איז מוחנך אויפן לערנען און דאווענען - דארף קודם זיין א חינוך אויפן עצם אידישקייט! מען דארף אריינברענגען אינעם בחור א שמחה און א שטאלץ מיט זיין אידישקייט און חסיד'ישקייט! אז אפילו א בחור וועלכער דרייט זיך און פריידט זיך א גאנצן טאג - אנשטאט צו ליגן אין לערנען - מוז ער נאכנישט זיין קיין פורק עול! ער מעג נאכאלץ זיין א חסיד'ישער בחור וועלכער גייט אנגעטון מיטן חסיד'ישן לבוש מיט א שטאלץ און קאכט זיך אין חסיד'ישע בחינות און אין סיפורי צדיקים

לעבן, נאר צו זאגן: 'מי יתן ואהיה חמור' - הלואי וואלט איך געווען א חמור... איך בין פוסט און ליידיג פון אינהאלט!". נישט קיין וואונדער אז יעדער צווייטער מענטש אין אמעריקע איז אויף דראגס אדער אויף נערווען פילן, און די פסיכאלאגן זענען איבערגעפילט ביז איבערן קאפ - נישט קענענדיג באהאנדלן אזויפיל פאצענטן. און אזויפיל מענטשן האט נישט קיין קינדער און קיין פאמיליע!". דאס איז דער געוואלדיגער אידיאל וועלכע איז געבליבן פון די אלע שיטות - וועלכע האבן געמאכט א טומל דורכאויס די לעצטע צוויי טויזנט יאר. זיי זענען אלע געווארן א באנדע 'חמורים'... ממש אן אפגעפרעגטע חברה.

היינטיגע צייטן איז גאר שטארק בולט דער אומגעהויערער חילוק צווישן א איד ביז א גוי

היינטיגע צייטן, ווען א איד גייט דורך אזא גאס, דארף זיך אים ממש ארויסשרייען א געשריי: "אשרינו מה טוב חלקנו! ברוך השם אז איך בין נישט אזויווי זיי! איך וואלט דאך אויך געקענט השם אז נישט נאר איך בין א נארמאלער מענטש - בין איך נאך א איד! איך ווייס פונעם אמת פון דער בריאה! איך לעב פאר אן אמת'ן תכלית! איך האב א רמב"ם און א רשב"א! איך האב א זוהר הקדוש און א שבת! נו, דארף איך דאך ממש טאנצן א גאנצן טאג פאר שמחה מיט דער זכיה וואס איך האב זוכה געווען!".

וואס פארטוישטו מיט וואס?

ווידעראום, טאמער א בחור גייט און זינדיגט בשאט נפש, ער גייט מיט מיטן שוואנג פון דער גוי'אישער גאס און זוכט צו זיין אזויווי זיי - קען

דרכי הצדיקים

הרה"ק מצאנו זי"ע

מלוח מלה בקרית יואל מוצ"ש פר' מט"מ תש"פ

סיפורי קודש בדרכם של רבותינו הק' זי"ע

מען דאך ממש אויפציטערן פון דעם! ער איז דאך ממש נישט צום פארשטיין: "דו ביסט משוגע געווארן? אין אזא וועלט ווי היינט, וואס דער מעסעדזש איז אזוי קלאר און פשוט אָן קיין שום ספק שבעולם, מיט אביסל ישוב הדעת זעט מען קלאר ווי די גוים זענען ממש פוסט און ליידגי, אנגעזעצט און אויסגעשפילט, זייער לעבן איז זיי גארנישט ווערד, און זיי ליגן טיף אין א יאוש און דיפרעסיע (דכאוו) - גייסטו און דו ווילסט זיין ווי זי? ווי קען מען זיין אזא משוגענער? שמו שמים!" עס איז ממש נישטא קיין ווערטער אראפצולייגן די נארישקייט דערפון.

• הרה"ק מצאנו זי"ע נסע פעם על הדרך והיה צריך לעבור בדרכו סמוך להעיר ראוואדוב, ויהי כשמוע הרה"ק מראוואדוב זי"ע שהרה"ק מצאנו יעבור סמוך לראוואדוב הזמנו שיסור לעירו לבקר אצלו, ויערוך סעודה לכבודו. שאל אותו הרה"ק מצאנו: 'אבער ס'וועט זיין דארטן גוטע טאָרטן?' (אבל יהיו שם מיני מאפה טובים?) ענה לו: 'א, ס'וועט זיין גוטע טארטן' (אכן כן, יהיו מיני מאפה טובים). קיבל הרה"ק מצאנו את הזמנתו ונכנס לראוואדוב, ואכן ערך הרה"ק מראוואדוב סעודה גדולה לכבודו עם שמונה עשר מיני מאכלים. לכבוד אותה סעודה אף הוציא הרה"ק מראוואדוב ממרתף ביתו איזה יין ישן נושן משובח מאד, אשר כמעט ולא שתה מזה היין רק בזמנים מיוחדים ממש, ובסעודה זו חילק מיין משובח זה לכל ציבור המשתתפים בסעודה. בין המסובים היה הרה"ק רבי מרדכי דוב מהורנסטיפל זי"ע חתנו של הרה"ק מצאנו, ובראותו כי הרה"ק מראוואדוב מחלק יין, עמד והכריז בקול: 'דער שווער איז מחמיר נאר צו טרינקען וויין מכרם ישראל' (חתני מחמיר לשתות יין רק מכרם ישראל), בכדי שידעו שלא לתת לו מן היין אם אינו מכרם ישראל. בשעת הכרותו עשה הרה"ק מראוואדוב את עצמו כמי שאינו שומע, והמשיך לחלק לכל הנאספים מן היין, אבל כאשר בא אצל הרה"ק מהורנסטיפל אמר לו: 'פאר דיר געב איך נישט, איך האב נאר מכרם גוי...' (לך איני נתן, יש לי רק מכרם גוי...), נענה הרה"ק מצאנו ואמר: 'יא גאנץ גלייך, ביים מחותן אין שטוב דארף מען נישט אויסרופן' (אכן דבר נכון הוא, אצל המחזות בבית אין צריכים לעשות כרוינס) שהרי הרה"ק מראוואדוב היה מחותנו של הרה"ק מצאנו כמה פעמים.

דו ביסט נישט מצליח אין לערנען?! אבער זיי א חסיד'ישער בחור מיט א שטאלץ!

דער היינטיגער חינוך סיסטעם ארבעט על פי רוב אז מען איז בלויז מחנך צו זיין א 'גוטער בחור' וועלכער צייכנט זיך אויס אין לערנען און דאווענען. אינאמת'ן, א מחנך דארף אויך אויסלערנען פאר די בחורים וויאזוי צו זיין א 'נישט גוטער בחור...' דאס הייסט, וויאזוי א בחור וועלכער איז נישט מצליח אין לערנען - צי באונט צי ברצון - קען נאכאלץ זיין א ווארעמע חסיד'ישער איד! די התחלה פון חינוך - נאך איידער מען איז מחנך אויף די פעולות, אויפן לערנען און דאווענען - דארף קודם זיין א חינוך אויפן עצם אידישקייט! מען דארף אריינברענגען אינעם בחור א שמחה און א שטאלץ מיט זיין אידישקייט און חסיד'ישקייט! ווייל אפילו א בחור וועלכער דרייט זיך און פריידט זיך א גאנצן טאג, אנשטאט צו ליגן אין לערנען - רעדט ער חסיד'ישע פאליטיק פון דעם רבי'ן און פון יענעם רבי'ן וכדומה - אבער ער מוז נאכנישט זיין קיין גוי! ער מוז נאכנישט ווערן קיין פורק עול! ער מעג נאכאלץ זיין א חסיד'ישער בחור וועלכער גייט אנגעטון מיטן חסיד'ישן לבוש מיט א שטאלץ! ער מעג זיך נאכאלץ קאכן אין חסיד'ישע בחינות און אין סיפורי צדיקים!

• אריכות ימיו של אביו הק', ועוד היה תמיד מוסיף עוד איזה מטבע לזכות 'חיים בן מרים [הרה"ק מצאנו] לאריכות ימים ושנים', וכך היה נוהג כבר בחיי אביו [עד פטירת הרה"ק מצאנו]. ופעם אמר להרה"ק מצאנו: 'אזוי ווי א איד פארפעלט נישט קיין טאג צו לייגן תפילין, איז נישט דא קיין טאג איך זאל נישט מתפלל זיין אויפן רביס אריכות ימים' (כמו שיהודי אינו מפקיד יום להגיה תפילין, כך אין יום שלא מתפלל בו לאריכות ימיו של הרבי).

• הרה"ק מראוואדוב היה נוהג להביא את בניו לפני הבר מצוה להרה"ק מצאנו, אולם בסוף ימיו של הרה"ק מצאנו נתעורר אז איזה חילוקי דיעות בהלכה בין הרה"ק האמרי נועם מדזיקוב זי"ע עם הרה"ק מצאנו, שגרם למנוע הרה"ק מראוואדוב לנסוע לצאנו, וכאשר הגיע זמן הבר מצוה של בנו הצעיר כ"ק מרן רבינו הזקן זי"ע אמר לו: 'וויי צו מיר, אז דו לייגסט שוין תפילין, און דינע אײגן האבן נאך נישט געזעהן קיין צדיק אמת...' (אוי לי, שאתה כבר מגיה תפילין, ועניך עדיין לא ראו צדיק אמת - היה הרה"ק מצאנו...).

• הרה"ק רבי מנחם מענדל בעל 'צמח צדיק' מוויניץ זי"ע היה חתנו של הרה"ק מרוז'ין, אבל הוא לא התערב כלל במחלוקת לטובת גיסו, ואדרבה היה בידידות גדולה עם הרה"ק מצאנו, וגם הרה"ק מצאנו היה מכבדו מאד. פעם אחת אף שלח הרה"ק מצאנו קוויטל אליו, והיו חסידו וויניץ מתפארים בזה שהרה"ק מצאנו שלח קוויטל אל רבם. ויהיה כשמע מזה הרה"ק מגארליץ ציער אותו הדבר, כי הוא היה חסיד גדול של אביו הק' והיה מקפיד מאד על כבודו, וסבר שצריכים כל צדיקי דורו להתבטל לפניו. ובכן נכנס הרה"ק מגארליץ אל אביו וטען אליו: 'יעדער רבי'שע אייניקל דארפסטו שיקן א קוויטל?' (וכי לכל בן של קדושים צריך אתה לשלוח קוויטל?), שאל אותו אביו 'וועמען מיינסטו?' (למי כותפת?), ענה 'מענדל'ע וויז'ניצער, דארפסטו שיקן א קוויטל?' (להי מענדל מוויניץ, צריך אתה לשלוח קוויטל?), ענה לו הרה"ק מצאנו בתמייה: 'איך האב אים געשיקט א קוויטל?' (וכי אני שלחתי לך קוויטל?), השיב הרה"ק מגארליץ: 'יא! דו וויז'ניצער חסידים טעהן זיך אויף אז די אגסי געשיקט א קוויטל?' (כן! חסידו וויניץ מתפארים כי שלחתי אליו קוויטל). הרה"ק מראוואדוב קצת ואח"כ שאל: 'ווען איז דאס געווען?' (מתי היה זאת?), ענה לו: 'יעצט אין חודש אלול!' (עכשיו בחודש אלול), השיב לו הרה"ק מצאנו: 'אה, ס'איז געווען חודש אלול! ני חודש אלול, ס'קומט א יום הדין, וואו ס'איז נאר דא ערגעץ א ערליכער איד, דארף איך אים שיקן א קוויטל! פון אלול איז נישט קיין ראיה' (אה, זה היה בחודש אלול! הרי בחודש אלול לפני שבא יום הדין, היכן שיש רק איזה יהודי ירא שמים צריך אני לשלוח אליו קוויטל, מאלול אין כל ראייה).

באמצע אותה סעודה הראה הרה"ק מראוואדוב להרה"ק מצאנו תשובה בשו"ת התשב"ץ, שהוא עוסק שם בשאלה בענייני קבלה בסודות כוונת תפלת 'תכנת שבת', והוא תשובה קשה ע"פ דרך קבלת הקדמונים, ושאל הרה"ק מראוואדוב להרה"ק מצאנו את הפשט בדברי תשובה זו. הלביש הרה"ק מצאנו את פשט בני עיניו [ברילין] ועיין בתשובה זמן מה, ואחר העיון נענה ואמר: 'אה! אה! ווער האט א השגה אין פארצייטישע קבלה' (אה! אה! למי יש השגה בקבלת הקדמונים). והיינו כי קבלת הקדמונים היא דרך סתום ונעלם, ועיקר דרך השגה בתורת הקבלה הוא על פי דרך הארז"ל שנתגלה לאחר הראשונים. [הנהגה הרה"ק מגארליץ זי"ע היה מקפיד מאד על כבודו של אביו הק', וכדרכו בקודש היה מגיב בחריפות על כל דבר שהיה נראה כהעדר כבוד, והיו לו בזה עניינים נעלים מהשגתינו. וגם על זה הגיב הרה"ק מגארליץ בחריפות על מה ששאל הרה"ק מראוואדוב להרה"ק מצאנו שאלה כזה ברבים].

דער אמאליגער חינוך האט פארזיכערט אז קיינער פאלט נישט ארויס

אין דער אלטער היים, וויבאלד מען האט מחנך געווען די קינדער מיט א דגוש אויף חסיד'ישקייט און ווארעמקייט, דעריבער האט מען טאקע געזען אינעם פריערדיגן דור אזויפיל חסיד'ישע אידן - וואס כאטש זיי האבן נישט געקענט לערנען, זיי זענען נישט געווען קיין גרויסע עובדים און נישט געהאט קיין גרויסע השגות - זענען זיי אבער געווען גרויסע ערליכע אידן און מדקדקים אין יעדן קוצו של יוד! זיי זענען געווען חסיד'ישע אידן מיטן גאנצן אמונת צדיקים און מיטן חסיד'ישן ברען! זיי האבן געפירט הערליכע חסיד'ישע שטיבער און אויפגעשטעלט ערליכע אידישע דורות וואס דאס זעקומען פון דער אטמאספערע מיט וואס זיי זענען אויפגעצויגן געווארן, צו זיין שטאלץ אז מיר זענען חסיד'ישע אידן! אויך דאהי א פאָר יאר צוריק, האט מען געזען אסאך חסיד'ישע בחורים - וועלכע האבן נישט געהאלטן ביים לערנען - אבער זיי זענען אויפגעוואקסן פיינע חסיד'ישע יונגעלייט, זיי האבן געהאט אמונת צדיקים, זיך אויפגעפירט ווי א חסיד'ישער איד און אויפגעשטעלט אמת'ע אידישע שטובער.

זיך פרייען מיט אידישקייט ראטעוועט פון די נסיונות הדור

אודאי דארף מען פאדערן פון א בחור צו ליגן אין לערנען און זיין אן עובד ה', אבער ער מוז אויך באקומען דעם חינוך צו זיין שטאלץ מיט זיין אידישקייט בכלל, און מיט זיין חסיד'ישקייט בפרט! נאכדערצו אין דער היינטיגער וועלט - וואס מען מוז האבן א חומה בצורה קעגן די אלע יצר הרע'ס - דארף א בחור וויסן: "אפילו טאמער איך לערן נישט - בין איך נאכאלץ גאר גאר ווייט פונעם בהמה'ישקייט פון דער גוי! איך בין נאכאלץ א חסיד'ישער בחור! איך ווייס פון א רבי'ן ר' אלימלך! איך קען עפענען א נועם אלימלך! איך בין א העכערע זאך! איך האב נישט קיין שייכות מיט די אלע נידריגע זאכן!". און אז מען וועט זיך שטארק מחזק זיין, וועט דער אויבערשטער העלפן; ווי חז"ל זאגן (יומא לה:): "הבא לטהר מסייען אותו", אמן.

• הרה"ק מראוואדוב היה נוהג בכל יום לתת צדקה לקופת רבי מאיר בעל הנס לזכות